

Referanser: SKR

Arkivsak: 17/04591-16

Rapport om urfolksarbeidet 2013-2019

Sammendrag

Samisk kirkeråd har deltatt i ulike deler av Kirkenes Verdensråds arbeid, spesielt bidratt inn i arbeidet med å bygge opp strukturer for urfolk i Kirkenes Verdensråd. SKR arrangerte forsoningskonferanse i 2016 som har bidratt til det videre faglige og politiske arbeid i KVs økumeniske urfolksnettverket. Samisk kirkeråd har deltatt på urfolkskonferanser i regi av Kirkenes Verdensråd i 2018 og 2019 som har bidratt til nettverksbygging for urfolk og kirker blant KVs medlemskirker. Samisk kirkeråd har også bidratt også til å sette i gang et ungdomsarbeid innen KV. Redegjørelsen gir et bilde hvordan Samisk kirkeråd har jobbet, samtidig presiseres det at man ikke har oversikt over alt som har skjedd.

Forslag til vedtak

Samisk kirkeråd tar saken til orientering

Saksorientering

Denne redegjørelsen tar for seg Samisk kirkeråds arbeid med urfolkssaker siden Busan i 2013. For Samisk kirkeråd har arbeidet vært konsentrert rundt bygging av strukturer for urfolksarbeid i Kirkenes Verdensråd (KV), nettverksbygging og kompetanseheving. Dette er også saker som har sammenheng.

Det vises til Strategiplan for samisk kirkeliv 2011 som presiserer viktigheten med å delta i KVs urfolksprogram:

«Som på andre samiske samfunnsområder har kontakt med andre urfolk vært viktig også innenfor samisk kirkeliv. Kirkenes Verdensråd (KV) etablerte i 1995 et eget urfolksprogram med en urfolksrådgiver lokalisert i Genève. Urfolksprogrammet har siden vært den viktigste

samarbeidsarenaen for Samisk kirkeråd i internasjonalt kirkelig urfolksarbeid» (Strategiplan for samisk kirkeliv, 2011).

Det vises også til den reviderte strategiplanen (2019) hvor det fastslås: «*Den norske kirkes arbeid med urfolksspørsmål har både en internasjonal og en nasjonal dimensjon, og knytter seg både til spesifikt kirkelige anliggender og til urfolks rettighetssituasjon generelt. Det er viktig å delta i prosesser som kan styrke arbeidet med samisk kirkeliv i et urfolksperspektiv.*» (Strategiplan for samisk kirkeliv 2019-2027).

De generelle erfaringen kan sammenfattes med at det har blitt opprettet strukturer for urfolksarbeid som ser ut til å fungere stabilt over tid. Nettverksbygging og nye skritt tas i utvikling av kirkefaglige tema som tar utgangspunkt i urfolks samfunn.

Det vil samtidig være nødvendig å se hvordan arbeidet med urfolk i KV kan tas videre på grunnlag av stadig endrede omgivelser og utfordringer, men også med en tillit til at kirken fortsatt kan være en trygghet for urfolk. Det største arbeidet gjøres uansett regionalt og lokalt, da urfolks situasjon er ulik fra region til region, internt i regionene. Arbeidet som gjøres kan være ulik avhengig av behov.

Internasjonalt arbeid i Den norske kirke og arbeid med urfolk

Det internasjonale arbeidet i Den norske kirke gjøres på ulike måter. For Samisk kirkeråd gjøres dette på den ene siden sammen med samer i andre kirker i det samiske bosettingsområdet fortrinnsvis i majoritetskirkene i Norge, Sverige og Finland og Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsområdet (SKKB). På den andre siden jobber Samisk kirkeråd som en del av De sentralkirkelige råds sekretariat i urfolksarbeidet som pågår i Kirkenes Verdensråd som Den norske kirke er medlem av.

Urfolksarbeidet i Kirkenes Verdensråd koordineres av sekretariatet i Genève i samforståelse med referansegruppa for urfolk. Denne ledes for tiden av Mari Valjakka som i denne sammenhengen er Europas representant, med Hanne Øygard som varamedlem. De er oppnevnt etter forslag fra de samiske rådene i kirkene i de tre nordiske land. De ulike regionene i KV er representerte i referansegruppa. Styringsdokumentet er plan for urfolkssaker i Kirkenes Verdensråd, vedtatt av generalsekretæren.

Arbeidet med urfolkssaker i Den norske kirke har blitt koordinert av Samisk kirkeråds generalsekretær, i samarbeid med Mellomkirkelig råd. Koordinator for urfolkssaker, Katalina Tahaawe-Williams har vært nærmeste samarbeidspartner i Kirkenes Verdensråd, og sekretariatet har hatt god kontakt gjennom henne disse årene hun var ansatt.

Kirkenes Verdensråds strukturer for urfolkssaker

Etter generalforsamlingen i Porto Allegre i 2006 ble det en ny programperiode for ulike program, og det ble etter hvert nedsatt en urfolksrådgiver, Maria Chavez Quispe. Hun jobbet med urfolk under «Just and Inclusive Communities» i Enheten for Misjon. Temaet «Mission from the Margins» ble utviklet under dette programmet. Maria Chavez Quispe gikk bort i 2012.

I tiden etter hennes bortgang ble det jobbet for at dette arbeidet skulle fortsette. Finanskrisen bidro også at dette ble utfordrende. Det ble tatt initiativ til både et urfolksprogram og en referansgruppe i forbindelse med generalforsamlingen i Busan.

Kirkenes Verdensråd inviterte til en teologisk refleksjon i form av en konferanse 17.- 29 september 2012 i Genève, hvor det ble reflektert over temaet «God of life, lead us to justice and peace». Ut fra dette ble det lagd et studiedokument «Indigenous theologians' reflections

on the WCC 10th Assembly theme». Dette er et tema som har vært et gjennomgående tema i Kirkenes Verdensråds arbeid den siste perioden, og har også vært et overordnet tema på konferansene som har blitt arrangert i Kirkenes Verdensråds regi.

Ved Kirkenes Verdensråds generalforsamling i Busan i Sør-Korea deltok generalsekretær i Samisk kirkeråd, Tore Johnsen som urfolksrepresentant fra Den norske kirke. Før generalforsamlingen var det også en pre-konferanse for urfolk hvor også flere var deltagere på generalforsamlingen. Deltagerne samlet seg om å løfte urfolks saker på generalforsamlingen.

Generalforsamlingen vedtok en uttalelse som la grunnlaget for det videre arbeidet med urfolkssaker i Kirkenes Verdensråd. Denne uttalelsen hadde overskriften «Minute on indigenous peoples». Den gav oppfordringer til medlemskirker om urfolkssaker, og videre oppfordret generalsekretæren til å gi urfolkssaker spesiell oppmerksomhet:

Recommends that the general secretary:

- give special attention to Indigenous People's issues during the next programme period of the WCC; and
- maintain the Indigenous Peoples' programme with adequate staff in the WCC's Geneva office, to coordinate, facilitate and realize its programmatic commitments.

I forbindelse med pre-konferansen ble det satt ned en midlertidig gruppe blant urfolksrepresentanter som ble å utgjøre den gruppa som senere ble en permanent økumenisk referansegruppe for urfolk (IPP Reference Group (IPPRG)), nedsatt av generalsekretariatet i KV. Den midlertidige gruppen utarbeidet et urfolksprogram i samarbeid med sekretariatet i KV. Programmet ble fastsatt i mai 2015.

Høsten 2015 ble gruppen med urfolkrepresentanter gjort om til en permanent løsning som en referansegruppe. Den permanente referansegruppa ble nedsatt høsten 2015. Katalina Tahawe-Williams ble ansatt for å følge urfolksarbeidet. Tore Johnsen var referansegruppas første moderator. Etter han overtok Mari Valjakka som moderator fra 2018.

Første møte i den permanente urfolksgruppa var i januar 2016. Det ble tatt initiativ til å arrangere en urfolkskonferanse i Trondheim, noe Samisk kirkeråd arrangerte i 2016 i samarbeid med de tre nordligste bispedømmene og Kirkelig utdanningscenter nord. Urfolkskonferansens tema var forsoning, en videre fordyping av temaet fra Busan 2013, «God of life, lead us to justice and peace.»

Temaet var "Reconciliation Processes and Indigenous Peoples: Truth, Healing and Transformation", konferansen ble arrangert 20.-21. juni 2016, der 29 forskjellige urfolk var representert sammen med kirkelige ansatte og andre. Det overordnede temaet var delt inn i to undertema: 'Truth and healing' og 'reconciliation and transformation', sannhet og helbredelse, forsoning og endring, ulike innsikter om temaene ble snakket om og reflektert over og delt med hverandre.

Dagen før forsoningskonferansen ble det arrangert en ungdomskonferanse med ungdom fra KVs medlemskirker, Indigenous Peoples' Youth Pre-Conference. Denne konferansen behandlet samme tema men ut fra et ungdomsperspektiv. Det ble lagt en uttalelse på denne konferansen som la grunnlaget for uttalelsen fra forsoningskonferansen. Uttalelsen fra forsoningskonferansen senere ble vedtatt som et dokument fra KVs sentralkomité.

Konferanser og nettverk – kompetanseheving i organisasjonen

Samisk kirkeråd har deltatt på konferanser i regi av Kirkenes Verdensråd, disse har vært knyttet til flere av KV's overordede mål. Det har vært viktig å opprettholde nettverk med andre som jobber med urfolk blant medlemskirkene i KV. Dette har også vært viktig for læring, og ikke minst også vært verdifullt i den videre administrative planleggingen av urfolksarbeidet fra Samisk kirkeråd og Den norske kirke,

Som en del av urfolksarbeidet i Den norske kirke arrangeres Samiske kirkedager. Samisk kirkeråd stod for arrangør av Samiske kirkedager i 2013 i Mo i Rana, her var også forsoning et tema. Michael Lapsley fra Institute of healing of memories i Sør-Afrika var invitert til å snakke om temaet.

Teologisk fagutvikling har også vært en sak i urfolksarbeidet. Generalsekretær Tore Johnsen og Kirsti Guvsam deltok på kurs i urfolksteologi i juli 2015. Dette kurset ble holdt på Bossey som er et institutt knyttet til Ecumenical Centre.

Daværende leder i Samisk kirkeråd Anne Dalheim dro sammen med generalsekretær Tore Johnsen til FNs urfolkskonferanse i New York, 22.-23. september 2014. Denne falt også sammen med en klimamobilisering som Den norske kirke deltok på.

Hanne Øygard deltok på Kirkenes Verdensråds misjonskonferanse i Arusha, Tanzania som ble arrangert i tilknytning til World Mission and Evangelisation, på en urfolks pre-konferanse: «Moving in the Spirit: Indigenisation as Transforming Discipleship», 5.-7. mars 2018. I etterkant av denne reisen skrev hun en artikkel i Lutherske kirketidende om konferansen.

Hanne Øygard, Risten Turi Aleksandersen og Vidar Andersen deltok på konferanse på Aotearoa juli 2018 med tema: Indigenous Global Ecumenical Gathering and Youth Pre-Conference Indigenous Spirituality and Reconciliation: Called to a Pilgrimage of Justice and Peace.

Samisk kirkeråds leder Sara Ellen Anne Eira og leder for Samisk ungdomsutvalg Kristoffer Strand deltok sammen med Vidar Andersen fra sekretariatet på "WCC Counting Formation on Youth and Racism Awareness in Asia & Indigenous Youth Pilgrimage of Justice and Peace", 8-15. september 2019. National Christian Council in Japan stod for vertskapet, WCC Youth Engagement var hovedansvarlig. Den første delen var en konferanse i Osaka med unge både av urfolk og ulike minoriteter, på den andre delen var en mindre gruppe i Tokyo på besøk hos ulike kristne menigheter.

Konferansen ble å bli en kombinasjon av kulturmøte, det utfordrer faglig, både når det gjelder faglig og hvordan kirken kan fortone seg på ulike måter. Det er av verdi at unge fra urfolk og minoriteter kirkelig struktur og kan møtes, og samtale om ulike utfordringer.

For Samisk kirkeråd er det veldig viktig å fortsatt kunne videreføre arbeidet med å legge til rette for arenaer på internasjonalt nivå. Denne konferansen var en av flere i rekken av konferanser knyttet mot unge fra urfolk og minoriteter, og det ble også signalisert at disse samlingene for yngre blir å fortsette.

For unge som ser for seg kirkelig arbeid som yrkesvalg kan denne type treffpunkt inspirere, ikke minst er dette steder hvor man kan bli utfordret faglig sett. Det er ulike måter å tenke kirkelige fag i kirkene, selv om urfolks situasjon ofte har likheter, så kan urfolk ha ulik tilnærming til spiritualitet.

Det kirkelig arbeidet internasjonalt må gjøres med små skritt, å bygge opp nettverk som varer tar tid å få til. Rollen til referansegruppa bør også bli tydeligere, og det bør legges til rette for programmer for urfolk i Kirkenes Verdensråd som kan vare over mange år med tilstrekkelige ressurser. Ulike uttalelser kommer også ut fra konferansene, dette er også noe som Den norske kirke bør vie oppmerksomhet mot og ta med i sitt eget arbeid. Disse uttalelsene kan også videreutvikles i det videre kirkepolitiske arbeidet fram mot generalforsamlingen i september 2021. Konferansen i Osaka gav følgende uttalelse fra de unge som var til stede der:

Call to Action: The Times we are Living Now

Perspective of Indigenous Peoples:

We commit to and call the youth of the world to:

1. **Articulate and write our identities and traditions that continue to be suppressed by the majority or ignored by the government.**
 - Revisiting, rewriting and identifying the present threats.
 - We are agents of our own change.
 - Achieve reconciliation and unity.

2. **Engage and empower people towards an inclusive church.**
 - People with disabilities.
 - Other marginalized groups.

3. **Unite individuals that respects uniqueness, church response and contribution to indigenous people and solidarity with non-indigenous people.**
 - Embrace cultural, regional and spiritual differences.
 - Revitalize languages in order to rediscover cultural identity.
 - Equality to education.
 - Protect mother earth as a resource of livelihood, spirituality and identity.

4. **Open a space for dialogue: Willing to listen**
 - Look into the future accepting the past: Identifying injustices that are affecting the young generation.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Ingen økonomiske eller administrative konsekvenser utover ordinær drift.